Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.08.1991, sp. zn. 11 Tz 53/91, ECLI:CZ:NS:1991:11.TZ.53.1991.1

Číslo: 53/1992

Právní věta: Jestliže soud prvního stupně postupoval při hodnocení důkazů důsledně podle § 2 odst. 6 tr.ř., tzn. že je hodnotil podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu a učinil logicky odůvodněná úplná skutková zjištění, nemůže odvolací soud podle § 258 odst. 1 písm. b) tr.ř. napadený rozsudek zrušit jen proto, že sám na základě svého přesvědčení hodnotí tytéž důkazy s jiným v úvahu přicházejícím výsledkem. V takovém případě totiž nelze napadenému rozsudku vytknout žádnou vadu ve smyslu uvedeného ustanovení.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 15.08.1991

Spisová značka: 11 Tz 53/91

Číslo rozhodnutí: 53

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odvolání

Předpisy: 141/1961 Sb. § 2 odst. 6
§ 207
§ 208
§ 213 odst. 1
§ 258 odst. 1 písm. b
§ 264 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 53/I

I. Jestliže soud prvního stupně postupoval při hodnocení důkazů důsledně podle § 2 odst. 6 tr. ř., tzn. že je hodnotil podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu a učinil logicky odůvodněná úplná skutková zjištění, nemůže odvolací soud podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadený rozsudek zrušit jen proto, že sám na základě svého přesvědčení hodnotí tytéž důkazy s jiným v úvahu přicházejícím výsledkem. V takovém případě totiž nelze napadenému rozsudku vytknout žádnou vadu ve smyslu uvedeného ustanovení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 15. 8. 1991 sp. zn. 11 Tz 53/91)

K stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ČR Nejvyšší soud České republiky zrušil usnesení městského soudu v Praze z 26. 3. 1991 sp. zn. 5 To 77/91 a městskému soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Obžalobou obvodní prokurátorky pro Prahu 7 ze dne 24. 10. 1990 sp. zn. Pv 2160/90 je stíhán obviněný I. V. pro trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák., jehož se měl dopustit tím, že dne 24. 8. 1990 kolem 02.30 hod. ve svém bydlišti v Praze 7, Bubenské ulici č. 15 po předchozích výhrůžkách násilím, překonav násilně její odpor, přiměl k souloži svoji manželku M. V.

Rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 16. 11. 1990 sp. zn. 3 T 37/90 byl obviněný podle § 226 písm. a) tr. ř. pro tento skutek zproštěn obžaloby.

K odvolání obvodní prokurátorky pro Prahu 7 byl tento rozsudek usnesením městského soudu v Praze ze dne 18. 12. 1990 sp. zn. 5 To 314/90 (vydaným v neveřejném zasedání) podle § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř. v celém rozsahu zrušen a podle § 259 odst. 1 tr. ř. byla věc vrácena obvodnímu soudu pro Prahu 7 k novému projednání a rozhodnutí.

Obvodní soud pro Prahu 7 potom rozsudkem ze dne 1. 2. 1991 sp. zn. 3 T 37/90 zprostil obviněného znovu podle § 226 písm. a) tr. ř. obžaloby v celém rozsahu.

K odvolání obvodní prokurátorky pro Prahu 7 rozhodoval městský soud v Praze a usnesením ze dne 26. března 1991 sp. zn. 5 To 77/91 v neveřejném zasedání dne § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. rozsudek obvodního soudu pro Prahu 7 zrušil a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc znovu vrátil obvodnímu soudu pro Prahu 6 k novému projednání a rozhodnutí.

Proti tomu usnesení městského soudu v Praze podal dne 13. června 1991 ministr spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného.

Ve stížnosti namítá, že městský soud v Praze porušil zákon v neprospěch obviněného v ustanovení § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř.

Městský soud zrušil zprošťující rozsudek obvodního soudu pro Prahu 7 již podruhé, přičemž obvodní soud po zrušení prvního zprošťujícího rozsudku doplnil dokazování důkazy, které mu soud II. stupně přikázal provést. Tyto důkazy pak obvodní soud pro Prahu 7 ve svém rozsudku řádně zhodnotil, jednotlivě i v souhrnu na základě zásady volného hodnocení důkazů. Obvodní soud poukázal na rozpory ve výpovědích poškozené, uvedl, z jakých důvodů výpovědi poškozené neuvěřil a v čem spatřuje obhajobu obviněného za nevyvrácenou.

Městský soud v napadeném usnesení v zásadě nic nenamítá proti úplnosti dokazování, avšak nesouhlasí s hodnocením důkazů, jak je provedl obvodní soud. Dochází na základě stejných důkazů a týchž okolností k jinému závěru o věrohodnosti výpovědi obžalovaného na jedné straně a poškozené na straně druhé. Přitom pouze zdůrazňuje okolnosti, k nimž obvodní soud již přihlížel a důsledně se s nimi vypořádal. Postup městského soudu v Praze, který zprošťující rozsudek obvodního soudu zrušil a věc mu vrátil k novému projednání a rozhodnutí, je proto podle názoru stěžovatele v rozporu se zákonem.

Ministr spravedlnosti České republiky navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením městského soudu v Praze byl porušen zákon v ustanoveních § 258 odst. 1 písm. b) v neprospěch obviněného I. V., a aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. bylo toto usnesení zrušeno a aby dále bylo postupováno podle § 270 odst. 1 tr. ř., případně podle § 271 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky na podkladě stížnosti pro porušení zákona podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon porušen byl.

Pokud městský soud v Praze poprvé původní rozsudek obvodního soudu pro Prahu 7 zrušil a vytkl jeho postupu i rozhodnutí konkrétní skutečnosti, s nimiž se obvodní soud ve svém rozsudku řádně v souladu se zákonem nevypořádal, postupoval správně podle trestního řádu.

Naproti tomu v napadeném usnesení, kterým již podruhé zrušil zprošťující rozsudek obvodního soudu, městský soud v Praze porušil zákon v ustanovení – 258 odst. 1 písm. b) tr. ř.

Jak je z odůvodnění napadeného usnesení městského soudu v Praze patrno, odvolací soud překročil svoji přezkumnou povinnost, když soudu prvního stupně vytýká výsledky hodnocení jak jednotlivých důkazů, tak i souhrnu všech provedených důkazů, a když městský soud tyto důkazy současně sám hodnotí odchylným způsobem, než jak to učinil soud prvního stupně, aniž by sám vytkl jeho postupu při zjišťování skutečného stavu věci nějaké nedostatky. To je v rozporu s jednou ze základních zásad trestního řízení, se zásadou volného hodnocení důkazů upravenou v § 2 odst. 6 tr. ř.

Jestliže podle názoru odvolacího soudu nebyl skutkový stav věci správně zjištěn a jestliže má odvolací soud za to, že tomu tak je proto, že soud prvního stupně nehodnotil správně důkazy, může v takovém případě odvolací soud pouze upozornit soud prvního stupně, v kterých směrech má být řízení doplněno anebo čím je třeba se znovu zabývat, nesmí však ke způsobu hodnocení důkazů udělovat závazné pokyny. Vázanost soudu prvního stupně právním názorem odvolacího soudu ve smyslu § 264 odst. 1 tr. ř. záleží v tom, že správně zjištěný skutečný stav věci vykazuje znaky konkrétního trestného činu (viz rozh. č. 36/68 sb. rozh. tr.). I když odvolací soud sám neprovede žádné nové důkazy ani neopakuje důkazy provedené před soudem prvního stupně, může dojít k závěru, že skutková zjištění soudu prvního stupně jsou nejasná, neúplná anebo vzbuzují pochybnosti o jejich správnosti. Odvolací soud pak může v takovém případě vytknout chyby při hodnocení důkazů, kterých se podle jeho názoru soud prvního stupně dopustil (nelogičnost závěrů, opomenutí některých okolností atd.), není však oprávněn dávat soudu závazné pokyny, k jakým závěrům má soud prvního stupně dospět při hodnocení jednotlivých důkazů, ani k tomu, jaká celková skutková zjištění má soud prvního stupně učinit. Je oprávněn pouze dát soudu prvního stupně závazné pokyny, aby soud znovu provedl některé důkazy nebo aby provedl důkazy nové (§ 264 odst. 1 tr. ř. – viz rozh. č. 57/1984 sb. rozh. tr.).

Pokud tedy městský soud v Praze v napadeném rozhodnutí obvodnímu soudu vytkl, že „nepostupoval podle usnesení odvolacího soudu při zjišťování skutečného stavu věci“ (míněno první zrušovací usnesení městského soudu v Praze) a zpochybnil argumentaci soudu prvního stupně užitou v přezkoumávaném rozsudku a sám oproti momentům zpochybňujícím vinu obviněného zdůraznil momenty, které naopak svědčí v neprospěch obviněného, a zdůraznil věrohodnost a dobrou pověst poškozené, pak podle výše citovaných zásad městský soud nepostupoval. Celou záležitost městský soud v napadeném usnesení reprodukuje v té podobě, jako by šlo o rozpor mezi věrohodností a osobním profilem obviněného na jedné straně a poškozené na straně druhé.

I když městský soud výslovně v napadeném usnesení neuvedl, jak má obvodní soud pro Prahu 7 hodnotit jednotlivé provedené důkazy (což by bylo v rozporu se zásadou uvedenou v § 2 odst. 6 tř. ř.), lze z jeho postupu – když již podruhé zrušil zprošťující rozsudek obvodního soudu, aniž současně uvedl, jakých konkrétních pochybení se při zjišťování skutečného stavu věci obvodní soud podle jeho závěrů dopustil – dovodit, že tak fakticky vyjádřil svůj požadavek k budoucímu hodnocení důkazů provedených před obvodním soudem.

Postup městského soudu v Praze jako soudu odvolacího v napadeném usnesení svědčí o tom, že

zrušením druhého zprošťujícího rozsudku obvodního soudu se snažil přimět obvodní soud, aby zaujal k provedeným důkazům jiný postoj a aby je hodnotil odlišně od způsobu, který v napadeném rozsudku zvolil. Jestliže však soud prvního stupně postupoval důsledně při hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř., tzn. že je hodnotil podle vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu a učinil logicky odůvodněná úplná skutková zjištění, nemůže odvolací soud podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadený rozsudek zrušit jen proto, že sám na základě svého přesvědčení hodnotí tytéž důkazy s jiným v úvahu připadajícím výsledkem. V takovém případě totiž nelze napadenému rozsudku vytknout žádnou vadu ve smyslu uvedeného ustanovení.

Pro úplnost je třeba dodat, že městský soud argumentuje i takovými okolnostmi, jako jsou „naprosto rozporná prohlášení v rozvodovém řízení“. Výpověď obviněného, kterou učinil jako účastník občanskoprávního řízení o rozvod jeho manželství (po poučení daném podle § 131 občanského soudního řádu) však není důkazem provedeným výslechem obviněného podle § 91 a násl., resp. podle § 207, 208 tr. ř. V trestním řízení vedeném proti obviněnému k jejímu obsahu proto nelze přihlížet, pokud tento důkaz nebyl proveden způsobem, který trestní řád stanoví, tedy přečtením protokolu o výpovědi, učiněné v jiném soudním řízení, v hlavním líčení jako důkazu listinného podle § 213 tr. ř.